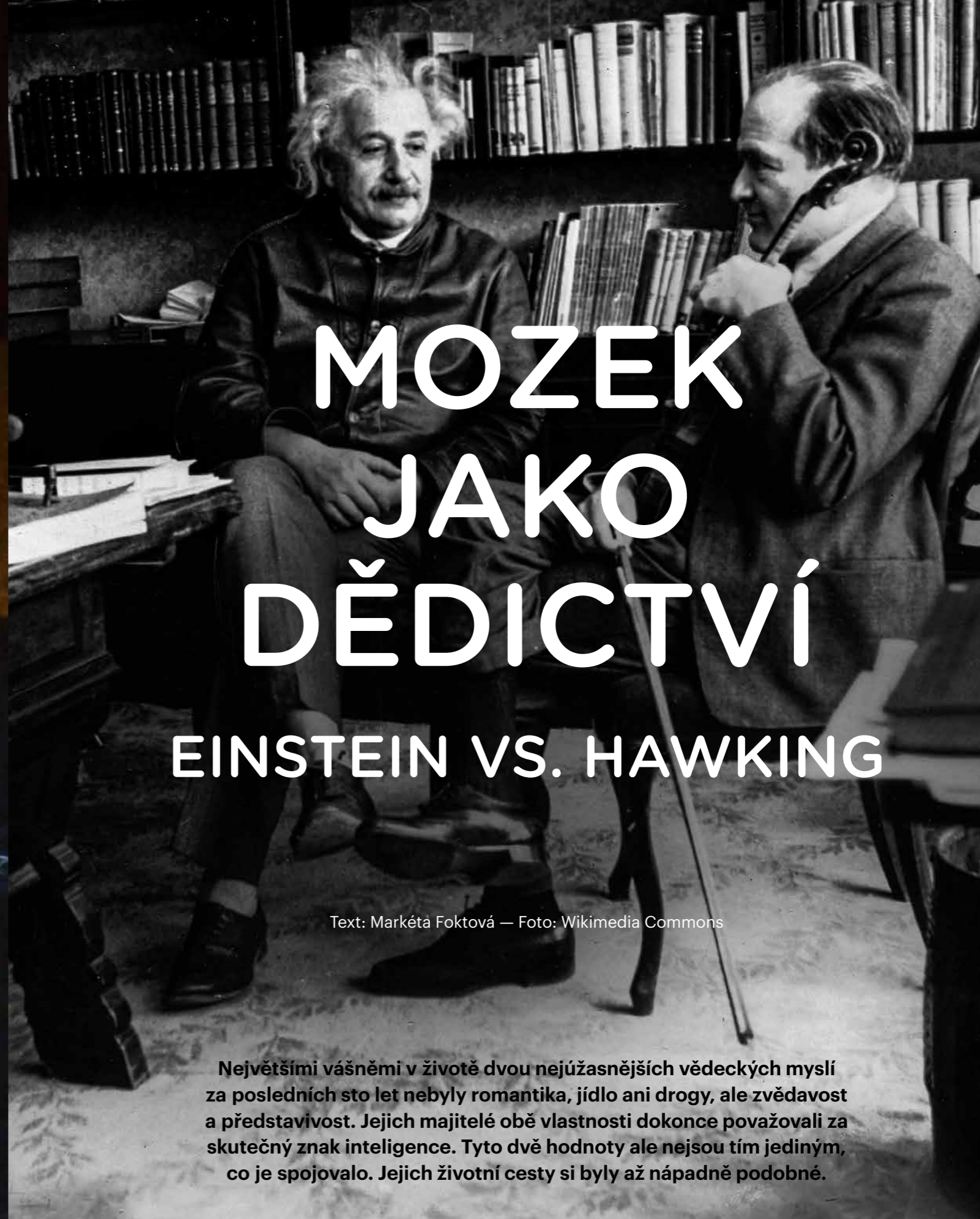




CO JSTE NEVĚDĚLI O HAWKINGOVI:

- Stephen Hawking si zahrál hned ve dvou filmech: ve Star Trek: Nová generace a v seriálu Simpsonovi.
- Oba jeho rodiče byli absolventy Oxfordu.
- Jako rodina byli zvláštní. Večeřeli v tichosti, zatímco si každý četl knihu. Jejich auto bylo staré londýnské taxi.
- Jako puberták se svými kamarády sestavil počítač z recyklovaných částí, který dokázal řešit jednoduché matematické rovnice.
- Věřil v mimozemšťany a tvrdil, že pokud je nenajdeme sami, bude pro nás setkání s nimi katastrofou. Zacházeli by prý s námi jako s podřadným druhem.



MOZEK JAKO DĚDICTVÍ EINSTEIN VS. HAWKING

Text: Markéta Foktová — Foto: Wikimedia Commons

Největšími vášněmi v životě dvou nejúžasnějších vědeckých myslí za posledních sto let nebyly romantika, jídlo ani drogy, ale zvědavost a představitost. Jejich majitelé obě vlastnosti dokonce považovali za skutečný znak inteligence. Tyto dvě hodnoty ale nejsou tím jediným, co je spojovalo. Jejich životní cesty si byly až nápadně podobné.



Einsteinův pas vydaný švýcarskou ambasádou v Německu v roce 1913



Stephen Hawking v NASA ve stavu beztíže

Fyzika s matematikou patří k vědecky nejpřesnějším vědám, které jen tak neošálíte. Matematikou se dá prý dokonce vyjádřit všechno dění na Zemi.

Jaká teorie by se tedy dala použít pro vysvětlení skutečnosti, že se světově proslulý astrofyzik Stephen Hawking (1942–2018) narodil přesně na tisícleté výročí úmrtí otce moderní astronomie Galileia Galileiho (1564–1642), tedy 8. ledna 1942? A zároveň zemřel ve stejný den, kdy se narodil Albert Einstein (1879–1955), otec nejslavnější rovnice na světě $E = mc^2$, pomocí které popsal vztah mezi energií a hmotností – 14. března. Bylo by fajn pozorovat, jak si tyto dva geniální mozky lámou hlavu nad sérií náhod, které jsou až zarážející. Možná by to byla jediná chvíle, kdy by byly oba s rozumem v koncích.

MYSTICKÉ SPOJENÍ

Čísla jejich příchodů či odchodů na tento svět rozhodně nejsou jediná numera, která je spojují. Oba měli

IQ 160, zemřeli shodně ve věku 76 let a po jejich boku se v životě objevily dvě osudové ženy. I jejich pozornost a vědecká vášeň se ubíraly podobným směrem. Oba se intenzivně zajímali o stejná témata, jako jsou černé i červí díry či cestování časem. Měli dokonce i stejný cíl. Chtěli sjednotit fyziku, ani jednomu se to však nakonec nepodařilo. I když byli oba Bohem políbení, sudičky se k nim otočily zády v tom nejcennějším, co člověk má – ve zdraví. Einstein se potýkal s Aspergerovým syndromem a Hawkinga amyotrofická laterální skleróza navždy připoutala na invalidní vozík. I přes tyto handicapy německý rodák z Ulmu získal Nobelovu cenu za fyziku a génius z Oxfordu zase cenu Alberta Einsteina. Na Nobelovu cenu nedosáhl jen z toho důvodu, že je nesmírně těžké dokázat, že to, co vymyslel, je pravda.

Z HLUPÁČKŮ PROFESORY

Jestli máte děti, a jde jim to s vývojem trochu pomaleji, než byste

si představovali, nezaufejte. Možná máte doma malého génia, a ani o tom nevíte. Jinak na tom totiž nebyli ani naši dva velikáni. Malý Albert se velmi pomalu učil mluvit a rodiče měli obavu o jeho inteligenci. Když už svá mluvidla nakonec rozpohyboval, tak si slova, než je vyslovil, neustále šeptal. Právě kvůli tomu si od své služebné vysloužil přezdívku „hlupáček“. Na druhou stranu byla zase radost brát ho jako dítě na večírky. Stačilo mu dát papír a tužku. Všichni tančili, zatímco klučina seděl na gauči a byl zcela pohlcený matematickými příklady, které si počítal. Malý Stephen na tom nebyl o moc lépe. Do osmi let nečetl, a ještě ve třetí třídě patřil s prospěchem k nejhorším ve třídě. To na střední škole už to byla jiná liga. Tam si dokonce vysloužil přezdívku „Einstein“. Einstein to v dospělosti dotáhl až na nejoblíbenějšího vědce historie, ačkoli nechápal, jak se chovat k lidem. Rétorikou moderní doby by se dalo říci, že byl úplnou filmovou hvězdou vědy. Pokaždé, když se dostal do médií,

článek vyvolal ohromný rozruch. Velmi často to nebývalo ani tak pro jeho nové objevy, ale z důvodu, jak vypadal nebo kde co na veřejnosti vymňoukl. Mediální obraz bizarního vědce si možná budoval i cíleně. Měl silnou averzi k ponožkám, občas nenosil ani boty, košili míval rozepnutou a potkat ho v líměčku nebo kravatě bylo téměř nemožné. I jeho účes patřil k těm nezapomenutelným. Těžko říci, do jaké míry šlo o nechuť starat se o svůj zevnějšek nebo spíš o vzácnou genetickou mutaci, která způsobuje syndrom neučesaných vlasů. Však se také o pár let později pro tento neduh vžil název „Einsteinova nemoc“.

TAJEMSTVÍ VYPLAZENÉHO JAZYKA A KOLEČKOVÉ KŘESLO JAKO ZNAČKA

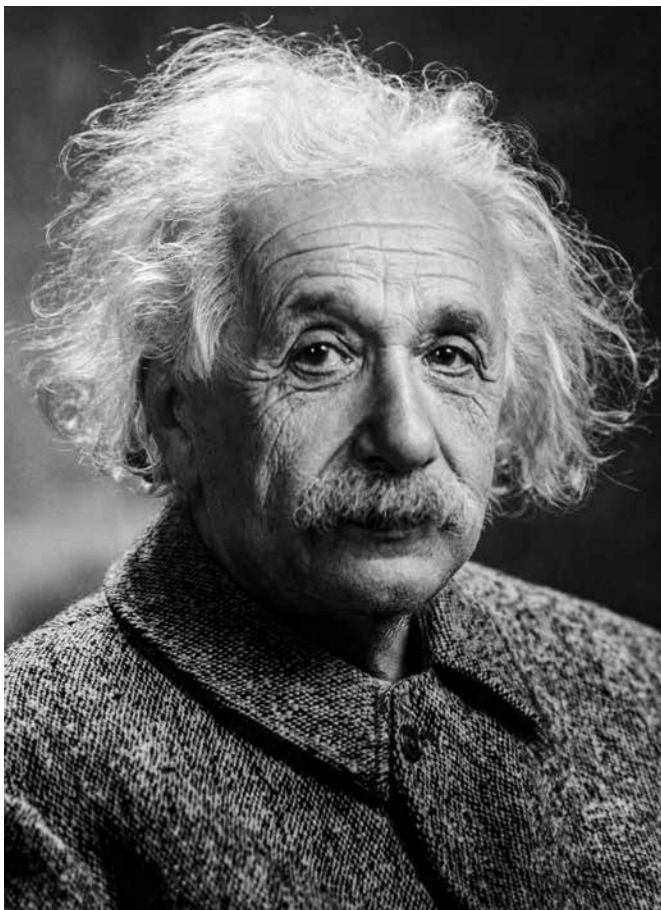
Když měl profesor možnost předvést veřejnosti svou excentrickou duši, s potěšením to udělal. Traduje se, že když se přiblížili fotografové, oběma rukama si natáhl vlasy, aby vypadal ještě extravagantněji než normálně.

Nejvýstřednější podobenka slavného fyzika vznikla paradoxně dílem okamžiku než úmyslem zviditelnit se. Psal se rok 1951 a profesor slavil své sedmdesáté druhé narozeniny v Princeton Clubu. Doktor Frank Aydelotte spolu s jeho ženou mu večer nabídli, že ho svezou svým vozem domů. Fotografové se rozběhli k vozu, aby pořídili ještě poslední snímek. Jeden z nich, Arthur Sasse, ho požádal o úsměv. Notně znavený Einstein na něj místo cukrbliku vyplázl jazyk, a tak vznikla fotka století. Einsteinovi se natolik líbila, že sám požádal o její výřez, na kterém bude jen jeho portrét, který spolu s podpisem následně rozesílal přátelům jako pohlednici.

I Stephen Hawking byl na veřejnosti snadno rozeznatelný. Bohužel se o to nemusel ani moc snažit. Osud to vyřešil za něho. Celý svět zajímalo, jak se mohl stát teoretickým fyzikem i přes své postižení, které mu způsobila degenerativní nemoc. Jeho knihy „Stručná historie času“ se prodalo přes deset milionů výtisků a byla

přeložena do čtyřiceti jazyků. Takový kasovní trháč se Einsteinovi nikdy nepodařil. Z jeho pera nevznikl žádný bestseller. Oba vědci však měli na rozdíl od svých kolegů shodný pohled na šíření svých myšlenek. Přednášky nepořádali převážně pro profesionální publikum, ale pro široké zástupy laiků, což se dá považovat za docela neobvyklý přístup. I když to bylo mnohdy velmi obtížné, snažili se lidem své objevy srozumitelně vysvětlit. Hezkým příkladem je způsob, jakým Einstein objasnil teorii relativity: „Když se dvoříte pěkné dívce, hodina se zdá být vteřinou. Když sedíte na žhavém popelníku, vteřina vypadá jako hodina. To je relativita.“

Hawking měl brilantní mozek. Největší pozornost věnoval úplnému pochopení vesmíru a toho, proč vůbec existuje. Měl rád vědecké sázky a předpovědi. Sám několikrát přišel s provokativním tvrzením. Ačkoli se celý život zabýval tajemstvím černých děr, nakonec si vsadil proti jejich existenci, když prohlásil, že černé



CO EINSTEIN NEUMĚL:

- Nikdy se nenaučil mluvit dobře anglicky.
- Tvrdil, že ve fyzice bojuje s matematikou, a proto hledal pomoc od různých matematiků.
- I když byl horlivým námořníkem, nikdy se nenaučil plavat.
- Neuměl řídit auto.

KUDY K EINSTEINOVÍ:

Am Waldrand 15-17, Schwielowsee, Caputh
Otevřeno: v sobotu a v neděli od 10:00 do 18:00 hod.
Prohlídka je možná pouze s průvodcem.
Prohlídky začínají vždy v každou celou hodinu.
Vstupné: 5 euro
www.einsteinsommerhaus.de

díry nemusí být zase až tak černé. Tedy laicky řečeno, že nějaké světlo může uniknout i z jejich gravitační pasti. I když nikdy nedefinoval žádnou ucelenou koncepci, která by otřásla základy fyziky, byl to on, komu se podařilo díky své teorii všeho alespoň částečně naplnit Einsteinův sen. Spojil jeho obecnou teorii relativity s kvantovou mechanikou a dokázal, že svět vznikl velkým třeskem. Podle něj byl velký třesk spíše zhroucením černé díry v opačném směru.

KDYŽ GÉNIA ZASÁHNE AMORŮV ŠÍP

Stephen Hawking s lehkostí řešil kdejaké vesmírné záhady. Jeho mysl se v pohodě toulala časoprostorem a dumala nad tím, jestli černá díra nenávratně pohltí i informace, nebo ne. Na jedno tajemství byl ale krátký.

Ženy pro něj zůstaly nezodpovězenou záhadou. Rád prohlašoval, že ženy pro něj byly ve vesmíru nejzábavnější věci. Jeho maminka o něm tvrdila, že si jako mladý rád užíval večírky a vždy měl rád hezké dívky – pouze hezké dívky. Sexsymbol pro něj představovala Marilyn Monroe, která mu na plakátu visela na dveřích do koupelny. Se svou první ženou měl tři děti. Po čtvrt století manželství se ale vědecká autorita zakoukala do jedné ze svých zdravotních sester a bylo po svazku. Později se ukázalo, že zamilovaný Stephen neměl šťastnou ruku. Vyrojily se zprávy, že ho žena fyzicky i psychicky týrá. Po jedenácti letech vztah skončil. S Einsteinovými milostnými eskapádami to bylo ještě složitější. Nejenže vypadal jako podivín, on se tak

i choval. Když to bylo se vztahem s jeho první manželkou nahnuté, vypracoval pragmatický vědec seznam podmínek pro další život s ní. Žádal, aby oblečení a prádlo bylo udržované v dobrém stavu, vymínil si mít jídlo třikrát denně, jeho ložnice i pracovna musí být vždy uklizené a nikdo se nesmí dotýkat jeho stolu. Korunu všemu nasadil svým jasným přáním, aby se vzdala jakýchkoliv intimností s ním. To ale zdaleka nebylo to nejzvláštnější, co génia v manželství potkalo. Svazek nevydržel a on se vrhl pod tlakem své matky do manželství se svou sestřenicí. Jak jejich domácnost vypadala, se můžete přesvědčit na vlastní oči v jeho letním sídle v braniborském Caputhu, které je otevřené pro návštěvníky. ■

ZO
OM

Einstein a Hawking:
Vesmírní vizionáři
5. a 12. 4. ve 22.00

ORGANIZÁTOR



SPOLUORGANIZÁTOR



MÍSTO KONÁNÍ



e-SALON

3. VELETRH ČISTÉ MOBILITY

12.-15. 11. 2020

WWW.e-SALON.CZ

PARTNER VELETRHU

Autosalon

POWERED BY

SOLOUTIONS